

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת יבמות

דפים לו - מב, פרשת חיי שרה תשע"ה

דרך ישרה תמצית הדף

דף לו

*איסור חליצה. *פסקין כר"ל. *מעוברת ביבמתו ואשת חבירו והקנס.

- א. הלכו בעלה וצרתה למדינת הים לא תתיבם ולא תחלוץ עד שתדע שמא צרתה מעוברת, והטעם שאסורה לחלוץ 1. בתוך תשעה חדשים ממינת הבעל, הוי ספק. 2. א"א לחלוץ בתוך ט' ולהנשא אח"כ ש"מ כר"ל דחליצת מעוברת אינה חליצה, ודחינן לטעמיך תחלוץ לאחר ט' ואז תנשא. 3. הטעם שמא יהא ולד בן קיימא ותצטרך כרוז שמותרת לכהונה ויהא מכשול לאלה שלא שמעו. 4. דחינן דאם חליצה מותרת, ואסורה רק להתיבם או להנשא לשוק.
- ב. במאי פסקינן כר"ל 1. חליצת מעוברת אינה חליצה. 2. המחלק נכסיו על פיו צריך שיאמר פלוני יירש שדה פלונית שנתתי במתנה. 3. הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו והבן מכר ואח"כ מת מ"מ הלוקח קנה משום דקנין פירות דאב לאו כקנין הגוף.
- ג. אמרינן במשנתנו הכונס ליבימתו מעוברת והפילה לת"ק יקיים ולר"א יוציא, ומייתי שהנושא מעוברת ומינקת חבירו לר"מ לא יחזיר עולמית ולחכמים יכול אח"כ לכנוס. והשיטות 1. להו"א ר"מ ור"א אמרו דבר אחד שהכונס באיסור נאסרה. 2. דחינן דר"א קאמר דווקא הכא דיוציא, משום דפגע באשת אח דאורייתא. 3. לר"מ הכא א"צ להוציא משום דהוי דאורייתא ופרשי, ורק בדרבנן יוציא משום דעשו חיזוק לדבריהם.
- ד. הקנס על קידושין ונישואין לפני זמן ההיתר 1. יבמה שילדה ומת הולד תוך ל' יום דהוי ספק נפל ונתקדשה, אשת ישראל חולצת, ואשת כהן פלוגתא אי חולצת. 2. הנושא מעוברת חבירו אמרינן דלא עשו תקנה לכהן, דאף לרבנן דפליגי אר"מ צריך לגרשה. 3. מי שקידש אשה בתוך שלשת חדשי ההבחנה וברת, פליגי אי משמתינן ליה או דסגי מה שברת.

דף לו

*רוב נשים לתשעה. *ראב"י בממזרים. *ירושה בולד ספק.

- א. בספק בן תשעה חדשים לראשון או שבעה לאחרון מ"ט לא אזלינן אחר רוב הנשים שיולדות לתשעה 1. נשי דידן יולדות לשבעה, ודחי דאינו רובא דעלמא. 2. רוב יולדות לתשעה בתשעה וכל היולדת לג' עוברת ניכר בשליש ולכן איתרע רובא, ודחי א"כ ודאי הוא בן שבעה לאחרון. 3. למסקנא רוב היולדות לתשעה עוברת ניכר לשליש ואיתרע רובא, והספק האם הוא מהמיעוט שלא

הוכר או מהמיעוט דיולדות לשבעה.

ג. דברי ר"א בן יעקב בממזרים 1. בספק בן תשעה לראשון או שבעה לאחרון, הראשון ראוי להיות כה"ג והשני לת"ק ממזר ולראב"י אין ממזר מספק. ודעת אב"י שראב"י מתירו בממזרת ות"ק אוסר ולרבא איפכא, ופליגי אי פסקינן שתוקי אסופי וכותי מותרים בממזרת וכך ראב"י יסבור כהלכתא. 2. לראב"י מי שבא על נשים הרבה נמצאו מכך נישואי קרובים ונתמלא העולם ממזרים ש"מ כאב"י דראב"י מחשיב ספק כממזר, ולרבא קאמר זמה נוטריקון זו מה היא דהיינו ספק. 3. לראב"י לא ישא אשה במדינה זו ואשה במדינה אחרת שמא יזדווגו והיו ממזרים, ות"ח שאמרו מאן הויא ליומא שרי כיון דרבנן פקיע שמייהו, והיה שבעה נקיים מזמן התביעה ע"י שלוחיהו או משום פת בסלו. 4. לא ישא אשה אם דעתו לגרשה.

ג. דיני ירושה במי שייבם מעוברת והולד ספק בן תשעה לראשון או שבעה לאחרון 1. ספק ויבם שבאו לחלוק בנכסי המת, הוי ממון המוטל בספק וחולקין. 2. ספק ובני יבם בנכסי המת, להו"א הוא מוחזק טפי ועל האחים להביא ראיה ודחי דהכא תרוייהו ספק, אלא כדין ירושתם בנכסי היבם שאומרים לו הבא ראיה שאחינו אתה. 3. ספק ובני יבם בנכסי היבם לאחר שהספק התחלק עם היבם בנכסי המת פליגי אי קם דינא או הדר דינא, ואתי להו"א כמח' במי שהלך למדינת הים ואבדה דרך שדהו לאדמון ילך בקצרה ולחכמים יקח דרך במאה מנה, ואירי באחד שבא מכח ארבעה אם יכול לומר שיחזיר את שטרותיו למוכרים, ודחי דהתם בע"כ דרכו אצלו ומאידך הכא ליכא אפשרות של החזרת השטר. 4. ספק ויבם בנכסי סבא, היבם הוי ודאי והספק לא מוציא מידו. 5. ספק ובני יבם בנכסי הסבא, בחצי שמודה לאחים יטלו, בשליש שמודים לו יטול, ובשאר חולקין מספק. 6. סבא ויבם בנכסי הספק חולקין. 7. וכן סבא וספק בנכסי היבם.

סוף דף לה לט

*נכסי שומרת יבם. *עדיפות קטן וגדול. *יבום אף דנאסרה. *תרי גווי במנחות.

א. שומרת יבם שנפלו נכסים בחייה לכו"ע מוכרת וקיים, ובמתה לב"ש יחלוקו ולב"ה נכסים בחזקתן. והחילוק בין רישא לסיפא 1. לעולא רישא בנפלו כשהיא ארוסה וסיפא כשהיא נשואה, וזיקת ארוסה עושה ספק אירוסין וכן זיקת נשואה, ודחי א"כ שיחלקו בפירות נכסי מלוג בחייה. 2. לרבה תרוייהו בנשואה וזיקתה עושה ספק נשואה, ורישא איהו ודאי וסיפא דבאו לירש יחלוקו ואמרין דלב"ש אין ספק מוציא מידי ודאי, וטעמא בבע"ח היכא דנפל הבית ובסוטה שמת בעלה ובכתובתה במשנתנו הוא משום דקסברי ב"ש שטר העומד להגבות כבוי דמי. 3. לאב"י רישא דנפלו כשהיא שומרת יבם, וסיפא תחתיו דבעל וידו רק כידה, ומדייקינן כוותיה דנכנסין היינו לרשות הבעל ויוצאים לרשות האב. 4. לרבא תרוייהו בשומרת יבם וידו דבעל עדיפא מידה, רישא דלא עשה מאמר וסיפא בעשה. ומאמר לב"ש עושה ודאי ארוסה לדחות צרה, וספק נשואה וחולק בנכסים, וכן דעת רבי אלעזר אף דקסבר מאמר לב"ש קונה לדחות בצרה בלבד.

ג. מצוה בגדול ליבם, והמח' בעדיפות קטן וגדול 1. לל"ק פליגי אי עדיפא ביאת קטן משום דמצוה ליבם או חליצת גדול, ואם לא רצה הגדול היינו אף לחלוץ מחזירין על האחין לחלוץ, ותלה בקטן שיגדיל היינו לחלוץ וכופין את הגדול משום שהוי מצוה. 2. לל"ב לכו"ע ביאת קטן עדיפא, ופליגי אי חליצת קטן גריעא משל הגדול או כי הדדי, ואם האחים לא רצו לא לחלוץ ולא לייבם חוזרין אצל גדול, תלה בגדול שיבא אין שומעין משום שאין לשהות את המצוה.

ג. מצות יבום קודמת למצות חליצה אבל אין כופין לחלוץ ולא לייבם, ומייתי ברייתא יבמה יבא

עליה מצוה אף דנאסרה 1. לר"י בר אבדימי אתי כאבא שאול דהותרה בתחילה לשום נוי ונאסרה עליו בנישואי אחיו, וכשנפלה ליבום מותר לכנסה רק לשם מצוה. 2. לרבא אתי אף כרבנן, שבתחילה מותרת שאם לא רצה א"צ לכנסה ונאסרה וחזרה והותרה ומצוה לכנסה ביבום.

ד. במנחות נאמר מצות תאכל במקום קדוש למצוה, ומפרשין כיצד איכא תרי גווני לאחר שהותרה 1. לרבא להו"א אוכלה או לא אוכלה. 2. למסקנא רצה אוכלה הוא או כהן אחר. 3. לר"י בר אבדימי א"א לומר רצה אוכלה לתאבון או אכילה גסה, דאינה אכילה. 4. רצה אוכלה מצוה או חמץ, הוי אסור להחמיץ אפי' חלקם. 5. למסקנא רצה מצוה או חלוט, ומצה לעיכובא אף דבפסח שריא.

סדרה מ

*ירושא ביבם. *קרובות החלוצה. *שניות בחלוצה.

א. דיני ירושה ביבם 1. החולץ דינו כאחד מן האחין, וקמ"ל להו"א שאינו יורש הכל אף דחליצה במקום יבום, ולמסקנא מלשון הרי הוא שמעינן דאין לקנסו הואיל ולא ייבם. 2. כנסה זכה בנכסים משום דקם על שם אחיו, ולרבי יהודה הנכסים של האב שנא' והיה הבכור והיינו כבכור דליכא במקום אב, והלכה כחכמים. 3. אינו כבכור שנוטל פי שתים לאחר מיתת האב, דיקום ע"ש אחיו ולא אביו. 4. כשאין אב ג"כ מייבמים, דיבום לא תלוי בנחלה.

ב. דיני קרובות החלוצה 1. החולץ אסור מדרבנן באמה, אם אמה, אם אביה, בתה, בת בתה, בת בנה, ואחותה כשהיא קיימת, והאחים מותרים. 2. היבמה אסורה באביו, אבי אביו, בנו, בן בנו, אחיו, ובן אחיו. 3. קרובת צרת חלוצתו שרי, וצרת קרובת חלוצתו אסור מכיון שקרובתה באה עמה לב"ד. 4. צרת חלוצה, פליגי לעיל אי איסורה מדאורייתא או מדרבנן.

ג. בעי אי גזרו שניות בחלוצה, ומייתי 1. אם אם אמה לא תני, ותירץ משום אחין וקשיא א"כ לימא שמותרים בכולן. 2. אבי אביו, ודחי משום שהיא כלת בנו המת. 3. בן בנו משום המת, ולאמימר הסובר שלא גזרו מוקי בבן בן הסבא ותני אחיו מהאב ואחיו מהאם. 4. לרבי חייא איכא שניות מדברי סופרים באבי אביו, אבי אמו, בן בנו ובכולהו קורבה משום המת, ובבן בתו איכא שניות רק משום החולץ ולא משום המת, ש"מ דגזרו שניות בחלוצה.

סדרה מא

*קידש אחות יבימתו. *נאסרה והותרה. *להמתין ג' חדשים. *מזונות.

א. מי שנפלה לו יבמה וקדש את אחותה עליו להמתין, והמקרים 1. חלץ אחיו או כנס, יכנוס את אשתו. 2. מתה היבמה, יכנוס. 3. מת היבם, יוציא את אשתו בגט ואשת אחיו בחליצה. 4. מתה אשתו פליגי אי שרי ביבימתו, דנאסרה וחזרה והותרה.

ב. שלשה אחים שנים מהם נשואים שתי אחיות ואחד מופנה ומת אחד מבעלי אחיות ועשה המופנה מאמר ומת האח השני ואח"כ מתה אשתו הרי אשת הראשון חולצת שמעינן שלאחר שנאסרה לא חוזרת להתירה, וכמאן אתי 1. כר"א דס"ל שאם נאסרה עליו שעה אחת אסורה עולמית אבל לרבנן שריא. 2. אמרינן דאף לר"א שרי היות והיתה ראויה בשעת הנפילה. 3. לשמואל אסורה אף לרבנן כיון דנאסרה משעת הנפילה ואילך ורבנן שרו רק מתי שבעבר נאסרה עליו.

ג. דיני המתנת ג' חדשים 1. לת"ק כל הנשים צריכות להמתין, בתולות בעולות גרושות אלמנות נשואות וארוסות, לרבי יהודה נשואות יתארסו וארוסות ינשאו, ולר' יוסי כולן יתארסו חוץ מאלמנה מפני האיבול. 2. הטעם שלא תחלוץ בתוך שלשה חדשים, למ"ד חליצת מעוברת אינה

חליצה, או שמא תצטרך כרוז לכהונה, גרושה מפסדת מזונות, והטעם בארוסה גרושה מכיון שלא עולה ליבום לא עולה לחליצה. 3. מונים בגט לרב משעת הנתונה ולשמואל משעת הכתיבה, וביבמה מונים שלשה חדשים מהמיתה ולא מהחליצה דמכיון שאיסור כרת התרת ק"ו לאיסור לאו.

ד. חיוב מזונות 1. ג' חדשים ראשונים משל בעל ואח"כ לא ניזונות כלל. 2. עמד היבם בדין וברח ניזונת ממנו. 3. ביבם קטן פליגי אי יש לה מזונות מנכסי הבעל, ולהלכה אין לה דמשמאי קנסוה.

סדר מב

*טעם ההמתנה והזמן. *היתר אשתו מעוברת. *הלכתא בסתמא ובמסרק.

א. הטעם מדוע צריך להמתין שלשה חדשים 1. ביבמה משום חשש אשת אח, ולא חולצת כיון שלא עולה ליבום. 2. בשאר נשים שנאמר לזרעך אחרריך ש"מ דבעי הבחנה. 3. גר וגורת, להבחין בין זרע כשר לזרע פסול. 4. וכן גזירה שמא ישא אחותו מאביו, ייבם אשת אחיו מאמו, יוציא אמו לשוק, ויפטור יבמתו לשוק.

ב. זמן ההמתנה 1. אינו ב' חדשים, דהיינו ספיקא. 2. חודש אחד, דלמא הולד אשתהי חודש. 3. ב' חדשים ופלא, משום דהיולדת לשבעה יולדת למקוטעיין. 4. משהו ויבדקו אחרי ג' חדשים, כיון שבבדיקה תתגנה על בעלה וא"א לבדקה בהילוכה מכיון שהיא מחפה.

ג. אמרינן דאסור לשאת מעוברת חבירו, ומ"ט שרי לבא על אשתו מעוברת 1. שמא יעשה סנדל, ודחי דיכולה לשים מוך, וטעמא דמן השמים ירחמו שייכא בתרוייהו. 2. משום דחסה על הולד, הי"נ לא יכוון להרוג ולד של חבירו. 3. סתם מעוברת קיימא למניקה, וחלבה יעבר ולא יתן לה ביצים וחלב, ותתבייש לבקש מהיורשים והולד ימות.

ד. כללי הלכה בסתמא ומחלוקת 1. מח' ואח"כ סתם, הלכה כסתם. 2. סתם ואח"כ מח', אין הלכה כסתם. 3. סתם במתני' ומח' בברייתא, הלכה כסתם. 4. מח' במשנה וסתם בברייתא, אינה הלכה.

ה. מ"ט לא פסקינן הלכה כמו סתמא דמתני' במסרק 1. קשיא של צמר האם שני שיניים או שלשה, ודחי דיש לחלק בין הפנימיות לחיצונות. 2. דין אחת בפ"ע, ודחי דיש לחלק בין בקתייהו שטמא אבל לבד טהור, או בין קטן וגדול. 3. למסקנא דמסיימי זו דברי ר"ש.

שאלות לחזרה ושינון

א. דיני ירושה ביבם (4) ב. דיני קרובות החלוצה (4) ג. השמועות אי גזרו שניות בחלוצה (4) א. המקרים במקדש אחות יבמתו (4) ב. המ"ד שלאחר שנאסרה לא חוזרת להתירה (3) ג. דיני המתנת שלשה חדשים (3) ד. חיוב מזונות (3) א. מדוע צריך להמתין שלשה חדשים (4) ב. זמן ההמתנה (4) ג. מ"ט שרי לבא על אשתו מעוברת (3) ד. כללי הלכתא בסתמא ומחלוקת (4) ה. מ"ט לא פסקינן בסתמא דמסרק (3)	א. בהלכו בעלה וצרתה למדה"י מדוע לא תחלוץ (4) ב. במאי פסקינן כריש לקיש (3) ג. דין מעוברת ביבמתו ואשת חבירו, ומאי קסברי (3) ד. הקנס על קידושין ונישואין לפני זמן ההיתר (3) א. בספק בן שבעה מ"ט לא אזלינן בתר רובא שיוולדות לט' (3) ב. דברי ר"ח בן יעקב בממזרים (4) ג. דיני ירושה בוולד של ספק (7) א. החילוק בנכסי שומרת יבם בחייה ובמותה ומ"ט (4) ב. המח' בעדיפות ייבום בקטן וגדול (2) ג. מהו יבמה יבא עליה מצוה אף שנאסרה (2) ד. כיצד במנחות איכא תרי גווני (5)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות 📖	יבמות 📖	ברכות עם מחודדין בפ"ך. 📖
עבודה זרה הוריות 📖	כתובות 📖	שבת מהדורה חדשה. 📖
מחודדין בפ"ך	נדרים 📖	עירובין 📖
זבחים 📖	נזיר סוטה 📖	פסחים 📖
מנחות 📖	גיטין 📖	שקלים ר"ה 📖
חולין 📖	קידושין עם תורתך שעשועי, סימני הדף, ותוספתא 📖	יומא 📖
בכורות עם הקדמות ומושגים	בבא קמא 📖	סוכה 📖
ערכין-תמורה 📖	בבא מציעא 📖	ביצה תענית 📖
כריתות-מעילה 📖	בבא בתרא א-ב 📖	מגילה-פורים עם מדרש, תוספתא, ותמצית מחזר יין לרמ"א 📖
נדה 📖	סנהדרין א-ב עם "יש סדר לגמרא" ותמצית כל המסכתא. 📖	מו"ק חגיגה 📖

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.	שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.	באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.	קיצור חודים מנוקד ומסודר.	איזוהי דרך ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.	קיצור אלשין רות	הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.
	קיצור אלשין אסתר	
	קיצור אלשין איכה בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.	

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~110~

המערכת